

Preimenovanje ulic v občini Poljčane – tretjič

»Pravijo, da je jutro pametnejše od večera, torej, dobro jutro, župan.«

Župan Občine Poljčane v svojem pogovoru v tedniku Panorama z dne 11. februarja 2021 piše, naj se nehamo obnašati prestrašeno in verjeti »pravljicam za lahko noč«. Modri ljudje pravijo, da je jutro pametnejše od večera, torej, dobro jutro, župan. Piše tudi, da številčnejši narodi nimajo privilegija imeti svoje države, mi pa jo čudežno imamo.

Imeti lastno državo, župan, to ni privilegij, ampak predvsem velika odgovornost in sposobnost, da znamo lastno državo upravljati v korist svojih državljanov, da preživi vse viharje in nevarnosti, ki ji pretijo.

Kar se pa čudežnosti tiče, je treba vedeti, da osamosvojitve Slovenije ni bil čudež, ampak odločitev Slovencev, ki smo znali izkoristiti nastalo zgodovinsko priložnost, ki je dopuščala, da si ustvarimo lastno državo. Resnica je, da redko nastanejo take mednarodne okoliščine, ki tako priložnost omogočijo.

Za dober dan, župan občine Poljčane, bi vas radi spomnili na nekaj zgodovinskih dejstev, ki ste jih namerno spregledali ali nanje pozabili, ker jih razni 'pričevalci' ne povedo, ker jih ne poznajo ali jih nočejo poznati, so pa pomembno vplivala na Slovence, slovensko etnično ozemlje in slovensko državo.

Tajni londonski sporazum

Italija je pred stotimi leti s silami Antante, Veliko Britanijo, Francijo in Rusijo, v Londonu podpisala tajni sporazum, s katerim so bila Italiji kot novi zaveznici v 1. svetovni vojni obljubljena tudi slovenska ozemlja. Pogovori so trajali vse do 26. aprila 1915, ko je bil podpisan londonski sporazum, ki so ga sestavljali trije dokumenti: italijanske zahteve, obveza držav podpisnic, da ne bodo ločeno sklepale miru in obljuba, da bo dogovor ostal tajen. V zameno pa bi Italija ob morebitni zmagi pridobila Trst, Trento, Gorico, Istro, protektorat nad Albanijo, pristanišče Vlora v Albaniji, Dodekaneške otoke, Zadar, dele Dalmacije in dolino Soče.

Londonski sporazum je bil nato razveljavljen z Ver-

sajskim sporazumom, saj je predsednik ZDA Wilson Woodrow podprl južnoslovenske interese. Kljub temu je z Rapalsko pogodbo leta 1920 zunaj meja Kraljevine SHS ostala približno tretjina slovenskega etničnega ozemlja. Kraljevina Italija je namreč z Rapalsko pogodbo novembra 1920 priključila ne samo narodnostno mešana, ampak tudi popolnoma slovenska ozemlja, ki so bila zunaj pojma Julijska krajina. Tam je na tretjini slovenskega etničnega ozemlja leta 1921 živelo od 324 tisoč do 361 tisoč Slovencev.

Meja med Kraljevino Italijo in Kraljevino SHS je bila postavljena po črti Peč-Triglav-Blegoš-Hotedršica-Planina-Snežnik-Kvarner. Takrat nam Slovencem mednarodne okoliščine niso bile naklonjene, da bi lahko zaživel v prostoru, ki so ga v večini poseljevali Slovenci. Žal so prevladali interesi velikih sil, kot vedno v zgodovini in kar velja tudi danes.

Pravijo, da se zgodovina ponavlja in se res. Za prvo svetovno morijo je nastala druga, še okrutnejša, bolj krvava in za Slovence še bolj usodna, kot prva.

Boj za slovenska ozemlja se je začel že veliko prej, preden je nastala SFRJ, v kateri smo se rodili, naredili prve korake, se izobrazili, zaposlili, ustvarili ekonomsko neodvisnost, naše ženske pa so imele volilno pravico. Imeli smo tudi rdeče potne liste, s katerimi smo lahko potovali v večino držav sveta.

Vse to niso pravljice za lahko noč. Ker pa ima vsaka medalja dve strani, eno svetlo in drugo temno, so se v svetu in Evropi dogajale stvari, ki vsem nam, ki živimo v Evropski uniji, niso v ponos.

Evropska zemlja je na-

pojena s krvjo padlih vojakov in civilistov, ki so bili pobiti v medsebojnih spopadih v dveh svetovnih morijah, pokriva trupla mladih ljudi, ki nimajo grobov in jim je bila v imenu ideologije nadljubi ubita prihodnost.

Evropa pa zaradi »uravnoteženosti« med zmagovalci in poraženci o tem molči in sprejema politične deklaracije, ki ustrezajo tako zmagovalcem kot poražencem.

Priporočamo, da si preberete knjigo *Druge izgube*, kanadskega zgodovinarja in publicista Jamesa Bacqueja, v kateri obravnava usodo nemških in kolaborantskih ujetnikov po drugi svetovni vojni v zavezniških ujetniških taboriščih v Nemčiji.

Šestega aprila leta 1941 je nemška vojska brez vojne napovedi napadla Kraljevino Jugoslavijo. Bombniki so najprej poleteli nad vojaška letališča, nato pa se preusmerili na Beograd, kjer je bilo v napadih ubitih več tisoč ljudi. Kmalu so se invaziji na Jugoslavijo priključile še ostale članice sil osi (Trojnega pakta). Država je bila v nekaj dneh zasedena, kraljeva vlada pa je zbežala v London.

Slovenci smo se znašli v krempljih treh okupacijskih držav, ki so nam namenili popolno uničenje. To pa res niso več pravljice za lahko noč in kot nekdanji pedagoški delavec in bivši ravnatelj osnovne šole to zagotovo veste. Prva žrtev vojne je resnica, ena, ki jo imajo zmagovalci in druga, ki jo imajo poraženci.

Res je, da je bil eden izmed ključnih motivov za drugo svetovno vojno revizija državnih meja, nastalih po prvi svetovni vojni. Revizija je potekala na škodo manjših narodov, tudi slovenskega. Po okupaciji in razkosanju so na Slovenskem nastale državne meje med silami osi. Meje so bile postavljene izključno po logiki delitve ozemlja in načrtovanega hitrega in nasilnega izginotja slovenskega naroda.

Le na meji z Neodvisno državo Hrvaško (NDH) je meja potekala po nekdanji približni etnični razdelitvi ozemlja oziroma ali deloma po starih upravnih mejah. To je tudi edina meja, ki se je ohranila do danes.

V nemški rajh so prešla ozemlja Gorenjske, Koroške, Štajerske, severozahodnega dela Prekmurja in severnega dela Dolenjske. Italija je zasedla Notranjsko, Ljubljano ter preostali del Dolenjske. Madžarska je okupirala večino Prekmurja, NDH pa pet vasi v Posavju.

Nacistična Nemčija je svoj

del zasedenega slovenskega ozemlja razdelila na dvečasni upravni enoti: Spodnjo Štajersko ter Gorenjsko z Mežiško dolino. Sedeža upravnih enot sta bila po nekaj mesecih s prvotnih lokacij v Mariboru in na Bledu prenesena v Gradec in Celovec. Vodila sta jih šefa civilne uprave. Obe upravni enoti sta bili v pričakovanju hitre vključitve v Rajh reorganizirani po nemškem principu okrajev in okrožij (Reichgau z Reichsstatthalter od 1939–1945), uvedli so nemške službe in izvajali so nemško rasno zakonodajo (izkaznice na osnovi rasnih in političnih ocen).

Nemška meja z NDH in Italijo je postala južna meja nemškega rajha in bi naj veljala za njegov varovalni pas. Italija je po napadu okupacijskih sil na Jugoslavijo dobila še ozemlja za Rapalsko mejo; večino Dolenjske in Ljubljano z okolico do reke Save.

Na novo pridobljenih območjih je ustanovila t. i. Ljubljansko pokrajino, ki so jo priključili h Kraljevini Italiji. Ohranila je Rapalsko mejo, ker je Primorsko štela kot sestavni del Avstro-ogrske Julijske krajine.

Župan, pozabili ste komentirati znani stavek Adolfa Hitlerja »Napravite mi to deželo nemško!«, ki jo je izrekel ob obisku v Mariboru 26. aprila 1941 na sestanku s političnimi, policijskimi in vojaškimi voditelji. Okupacijske sile so na zasedenem ozemlju nad Slovenci izvajale strahovit teror. Slovenski jezik je bil prepovedan, začela so se izseljevanja in deportacije Slovencev, ki niso ustrezali rasnim zakonom in političnim kriterijem okupatorja, spreminjali so osebna imena, imena krajev, mest in ulic.

Vidite župan, zgodovina se ponavlja, tudi v demokratičnih državah. Zapisali bomo misel papeža Frančiška, ki je julija 2013 izjavil: »Kdo sem jaz, da bi sodil!«

Župan občine Poljčane, ni nam znano, ali ste si iz pomankljivega poznavanja zgodovinskih dejstev ali iz drugih namenov vzeli pravico soditi mrtvim in živim, soditi o tem, kdo je in kdo ni domoljub.

Štiri slovenske narodno osvobodilne brigade: Tomšičeva, Šerčerjeva, Šlandrova in Bračičeva nosijo imena po domoljubih, ki so za svoje ideale in domovino dali največ, kar so imeli, dali so svoja življenja.

- Mirko Bračič–Miran je bil komandir partizanske enote in je padel v boju z Nemci za Kočevje 10. decembra 1943, star 28 let.
- Slavko Šlander–Aleš je

bil ujet, ko je poskušal iz zaporov gestapa rešiti Slavo Klavoro. Ustreljen je bil kot talec 24. avgusta 1941 v Mariboru, star 32 let.

- Ljubomir Šerčer–Ljubo Petrič, komandir Loške čete, je bil po izdaji ujet in nato ustreljen 22. decembra 1941, star 26 let.
- Tone Tomšič–Gašper je bil izdan in ujet, zaprt je bil v zloglasnem zaporu v Begunjah in obsojen na smrt ter ustreljen kot talec 21. maja 1942 v Gramozni jami v Ljubljani, star 32 let.

Po njih so se imenoval partizanske narodno osvobodilne brigade, ki so se borile proti okupatorjem in sodelovale pri osvobajanju slovenskega etničnega ozemlja. Slovenska narodno osvobodilna vojska je po kapitulaciji Italije, ko so se ji priključile še Prekomorske brigade, prešla iz partizanskega načina vojskovanja v regularno borbena vojaško formacijo, ki je bila sposobna tako v taktičnem smislu kot po ognjeni moči in poveljevanju samostojno voditi vojaške operacije večjega obsega. NOV in POJ je tako s pomočjo zavezniških letalskih sil uspela v celoti osvoboditi ozemlje Jugoslavije vse do Trsta in Celovca. To, kar je uspelo silam NOV in POJ, da sama osvobodijo celotno ozemlje svoje države, ni uspelo nobeni drugi okupirani državi v Evropi.

Po končani vojni leta 1945 so bile slovenske brigade premeščene v Vojvodino, kjer so borci brigad demobilizirali in so se šele leta 1946 lahko vrnili v Slovenijo.

Prekomorske brigade NOVJ so bile sestavni del narodno osvobodilne vojske Jugoslavije (NOVJ) izven jugoslovanskega ozemlja, na območju in pod nadzorstvom zahodnih zaveznikov, zlasti

v Italiji po njeni osvoboditvi izpod fašizma. V petih Prekomorskih brigadah je bilo okoli 27 tisoč borcev, v so bili poprej mobilizirani v vojsko fašistične Italije, nekaj pa tudi v oborožene sile Tretjega rajha in Kraljevine Jugoslavije ali pa so bili internirani v delovna taborišča. V teh enotah je v osvobodilnih operacijah padlo več kot tisoč borkov in borcev. Zgodovinski zapisi navajajo, da so urjenje teh enot sprva izvajali pripadniki britanske oziroma kanadske kopenske vojske, ki so bili slovenskega porekla. Poveljevanje v enotah so sprva izvajali častniki kraljeve jugoslovanske vojske v tujini, nato pa so bile vse Prekomorske brigade podrejene NOVJ.

Imena ulic, ki nosijo imena po slovenskih domoljubih in Prekomorskih brigadah namepravate preimenovali, ker je to vaša ideja. Je to pravica ljudi, ki živijo v svoji demokratični državi in lahko počnejo, kar jim je volja?

In za konec – zagotovo je res, da se zgodovina ponavlja in takemu vašemu ravnanju v Združenju borcev za ohranjanje vrednot NOB Slovenska Bistrica ostro nasprotujemo. Ne predstavljamo si sodelovanja z ljudmi, ki zanikajo ali pa se sramujejo zgodovine slovenskega naroda.

Borut Kruder, predsednik Združenja borcev za ohranjanje vrednot NOB Slovenska Bistrica

Pripis uredništva:

S tem prispevkom zaključujemo polemiko o preimenovanju ulic v Poljčanah. Seveda bomo vse, kar se bo dogajalo na tem področju, tekoče spremljali. Predstavljanje različnih mnenj občutljive in zahtevne problematike prepuščamo demokratičnim oblikam urejene demokratične države in lokalne skupnosti.

FIZIOTERAPIJA ORTOPEDE DERMATOLOG

02 843 20 68 Vse je samoplačniško. PRI Mercator CENTRU

DERMATOLOGINJA:
10. in 24. 3. 2021
ORTOPEDE:
11. in 23. 3. 2021
Za naročilo in termin pokličite
02 843 20 68